

ВП 7-00(03).01

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

“КОНТРЗАСАДНІ ДІЇ”

(за досвідом проведення ООС
(раніше АТО))

ЧЕРВЕНЬ 2019

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ
ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

ВП 7-00(03).01

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Головного управління
підготовки Збройних Сил України –
заступник начальника Генерального
штабу Збройних Сил України
полковник

“19” 06 2019 року

О. ТАРАН

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

“КОНТРАСАДНІ ДІЇ” (за досвідом проведення ООС (раніше АТО))

**Військова навчально-
методична публікація
командирам
(військовослужбовцям) з
дій під час потрапляння
у засідку**

ЧЕРВЕНЬ 2019**ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:**

обмежень для розповсюдження немає.

**ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ
ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ ПІДГОТОВКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

ПЕРЕДМОВА

Ця військова навчально-методична публікація “Методичні рекомендації “Контрзасадні дії” (за досвідом проведення ООС (раніше АТО))” (далі – Методичні рекомендації) розроблені в Центрі оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України спільно з Головним управлінням підготовки Збройних Сил України.

Ці Методичні рекомендації передбачені для застосування, як додатковий матеріал з підготовки військових частин (підрозділів) Збройних Сил України.

Усі питання, що стосуються цих Методичних рекомендацій, надсилати на такі адреси:

до управління бойової підготовки Головного управління підготовки Збройних сил України на такі адреси: 030168, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 6, Головне управління підготовки Збройних Сил України, ТКМ “Дніпро” usvir@ysvg.dod.ua, ТКМ “Сєдо-М” – індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 62 – 22 – 297);

або до Центру оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України на такі адреси: 10014, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 17а, Центр оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України, ТКМ “Дніпро” standart@kvdv.dod.ua, ТКМ “Сєдо-М” – індекс 360 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 68 – 32 – 050).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	4
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
1	КОНТРЗАСАДНІ ЗАХОДИ. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРЗАСАДНИХ ДІЙ КОНВОЮ ТА МАЛИХ КОЛОН (ЗА ДОСВІДОМ ПРОВЕДЕННЯ ООС (раніше АТО))	6
1.1	Превентивні дії	6
1.2	Дезінформація	7
1.3	Підготовка дороги	7
1.4	Підготовка техніки до контрзасадних дій	8
1.5	Підготовка особового складу	13
1.6	Підрозділ швидкого реагування (мобільний резерв)	14
1.7	Похідне шикування	14
1.7.1	Головний дозор	15
1.7.2	Основна група транспортних машин	15
1.7.3	Група охорони	15
1.7.4	Ударна група	15
1.7.5	Вертольоти супроводження	16
1.7.6	Тиловий дозор	16
1.7.7	Артилерійські підрозділи	16
1.7.8	Заходи, які проводяться безпосередньо перед висуванням	16
1.8	Дії направлені на безпосереднє відбиття нападу	16
1.9	Проведення малих колон	18
2	ВЕДЕННЯ КОНТРЗАСАДНИХ ДІЙ В ПІШОМУ ПОРЯДКУ (ЗА ДОСВІДОМ ПРОВЕДЕННЯ ООС (раніше АТО))	21
2.1	Види засідок та протидія ним	21
2.2	Порядок дій особового складу незалежно від виду пересування	24
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	29
	ДЛЯ ЗАМІТОК	30

ВСТУП

В умовах збройного конфлікту напад із засідки є найбільш ефективним способом тактики бойових дій невеликими за чисельністю групами.

За статистикою сучасних збройних конфліктів дії незаконних збройних формувань більш ніж на 70 % складаються із засідок. Для них, а також для диверсійно-розвідувальних груп противника, це найбільш доступний, вигідний, ефективний і порівняно безпечний вид бойових дій. Тому Збройні Сили України, повинні бути готовими до бойових дій в умовах застосування противником засідок.

Враховуючи актуальність проблеми, командуванням військових частини і підрозділів, особливу увагу під час проведення занять потрібно звертати на розвиток у командирів і особового складу превентивної готовності до подібних боєконтактів.

Успіх підготовки підрозділу до дій під час потрапляння в засідку передусім залежить від знання характерних особливостей улаштування засідок, типових місць їх розміщення на місцевості, найбільш розповсюджених дій противника із засідок, а також досвіду контрзасадних дій.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
АТО	Антитерористична операція
БМП	Бойова машина піхоти
БМ	Бойові машини
БТР	Бронетранспортер
НЗФ	Незаконні збройні формування
ДРГ	Диверсійно-розвідувальна група
ООС	Операції об'єднаних сил

1. КОНТРЗАСАДНІ ЗАХОДИ. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРЗАСАДНИХ ДІЙ КОНВОЮ ТА МАЛИХ КОЛОН (ЗА ДОСВІДОМ ПРОВЕДЕННЯ ООС (раніше АТО))

Знання тактики контрзасадних заходів дуже важливе для всіх підрозділів, оскільки ці підрозділи будь-коли під час пересування можуть стати об'єктом нападу із засідки. Тому контрзасадні та засадні заходи необхідно вивчати в сукупності для кращого розуміння логіки заходів протидії.

Контрзасадні дії умовно поділяються на дві групи:

а) Превентивні дії. Ці заходи направлені на завчасне виявлення засади противника та ліквідацію цієї загрози. Крім того, до превентивних заходів відносяться дії, направлені на підготовку особового складу, озброєння та техніки до можливого несподіваного нападу з метою протидії йому та зниженню вірогідних втрат;

б) Дії направлені на безпосереднє відбиття нападу. До даного комплексу питань відносяться тактика дій особового складу, який потрапив у засідку, з метою протидії противнику, виходу з несприятливого положення та мінімізації своїх втрат.

Не завжди існує можливість прийняття всього комплексу превентивних заходів. Однак досвід проведення Операції об'єднаних сил (раніше Антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) (далі – ООС (раніше АТО)) в Україні, операції в Іраку та Афганістані, свідчать про позитивний ефект від попередніх заходів безпеки, значно більше ніж, від мужньої протидії тих, хто потрапив у засідку. Крім того слід пам'ятати, що мета засідки – це короткочасний удар і противник не буде чекати на відповідь.

1.1. Превентивні дії

Перше, що може допомогти в контрзасадних діях – це інформація. Командиру, який планує контрзасадні заходи, в першу чергу необхідно володіти оперативною обстановкою в районі ймовірного руху колони. Комплекс цих питань включає в себе декілька пунктів.

Вивчення місцевості. Необхідно вивчити не тільки безпосередній маршрут ймовірного руху колони, а й можливі (запасні) шляхи, а наприклад: придатність маршрутів до проходження тих видів техніки, які будуть рухатись в колоні, прохідність дороги для техніки у випадку зміни погодних умов тощо. Крім цього необхідно знати місцевість навколо цих шляхів. Це допоможе не тільки передбачити засідку в певному місці, але і дасть підказку де засідка маловірогідна. Тому прилегла місцевість розглядається з точки зору планування засідки. Під час планування маршруту руху необхідно вибирати не самий короткий, а самий безпечний.

Наявні сили, які задіяні в даному районі. Ефективне проведення будь-якої операції потребує скоординованих дій різних служб, а іноді різних родів військ. Наприклад: за досвідом проведення бойових дій неузгодженість дій з боку

різних підрозділів приводила до нанесення ударів по своїм. Важливо при цьому необхідно враховувати витік інформації.

Інформація про противника, діючого в даному районі. Зазвичай командири, які знаходяться в певному місці тривалий час, мають достатню інформацію про противника (імена командирів, чисельність та озброєння). Дуже важливою інформацією є тактика та особливості дій підрозділів противника, особливо під час організації засідки. Для цього необхідно мати статистику нападів, яка дасть реальну картину можливостей та тактики противника. На основі достовірної та оновленої інформації про противника, необхідно проводити ретельний аналіз. В результаті якісної обробки наявної інформації, командир може не тільки запобігти великих втрат в своїх підрозділах, а і уникнути зайвих, та непотрібних зусиль та затрат.

Вказана інформація зазвичай не з'являється сама по собі. Вона надходить з різних джерел (розвідувальні донесення, повідомлення місцевих інформаторів, дані допиту полонених, відомості отримані від технічних засобів розвідки тощо). Кожне з цих джерел має різну ступінь повноти та достовірності.

1.2. Дезінформація

Розповсюдження інформації, яка вводить противника в оману відносно факту висування колони, а також склад колони, маршрут руху, час виходу тощо, може принести значну користь. Велике значення має спосіб доставки дезінформації. Командирам необхідно керуватись принципом *“дезінформуй противника завжди та про все”*.

1.3. Підготовка дороги

Окрім вивчення маршруту та прилеглої до нього місцевості, підрозділам, які постійно дислокуються в даному районі та регулярно супроводжують колони, необхідно активно проводити підготовчу діяльність. Для скорочення місць можливого розміщення засадних груп противника, проводиться розчищення чагарників шляхом його знищення силами особового складу або за допомогою залучення дружньо налаштованого місцевого населення. Артилерія, бойові машини та сапери можуть знищувати будівлі, які знаходяться поблизу дороги. Подібні заходи проводились радянськими військами в Афганістані навколо свого місця постійної дислокації. Така зона може простягатись на 100 та більше метрів від дороги.

Місця можливого розташування засади необхідно пристріляти артилерією. Деякі місця засад можуть мінуватись, але розраховувати на них особливо не потрібно, так як противник може їх нейтралізувати. Необхідно періодично перевіряти наявність мін в місцях їх встановлення.

Інтенсивність руху по дорозі може звести до мінімуму вірогідність мінування, але це відноситься до світлого часу доби.

Не треба нехтувати тактикою противника. По можливості необхідно постійно розширювати мережу інформаторів із числа місцевого населення, які будуть спостерігати за підозрілими переміщеннями та повідомляти про них військових. В якості інформаторів краще використовувати тих, місцевих, які давно проживають в даному районі та мають майно та сім'ю.

Значно знижує вірогідність організації засади постійне патрулювання місцевості.

1.4. Підготовка техніки до ведення контрзасадних дій

Підготовка техніки є одним з основних заходів превентивних дій, який забезпечує підвищення живучості техніки та зниженню вірогідних втрат від можливого несподіваного нападу противника. В залежності від тривалості збройного конфлікту, цей захід потребує постійного контролю з боку командирів щодо дообладнання та надання пропозицій по переобладнанню техніки за для більш надійного захисту особового складу, збільшення захищеності техніки та її маневрених та швидкісних характеристик.

Так наприклад: в ході операцій на сході України велось постійне переобладнання техніки, щоб забезпечити живучість техніки та зменшити втрати серед особового складу (рисунк 1).

а.

б.

в.

Умовні позначки:

а – встановлення протикумулятивних екранів на бойові машини (АТО, 2014 рік); б – вантажівка Урал з броньована протикульним склом (АТО, 2014 рік); в – встановлення захисту на моторне відділення вантажівки Урал (АТО, 2014 рік).

Рисунок 1 – обладнання вантажної техніки в районі ООС (раніше АТО).

Поступово військово-промисловий комплекс України розпочав використовувати в конструкціях корпусу різновиди та різні класи захисту броньованої сталі, композиційні матеріали, куленепробивне скло, дооснащували техніку та розробляли техніку для ведення бойових дій без присутності військовослужбовців, тобто безпілотні типи техніки – різні типи тактичних безпілотних літальних апаратів, безпілотний БТР типу “Фантом”.

Завдяки цим новим розробкам, частина яких вже пройшла випробування та поставлена на озброєння Збройних сил, а решта проходить державні випробування полегшило проведення операції об’єднаних сил вцілому.

а.

б.

Умовні позначки:

а – БРДМ2 обладнана додатковим захистом виготовленим з композитних матеріалів 5 класу захисту; б – безпілотний БТР “Фантом”.

Рисунок 2 – розробки військової техніки для Збройних сил.

1.4.1. Заходи щодо підготовка техніки до ведення контрзасадних дій

Перед початком руху командир підрозділу необхідно провести попередню підготовку транспортних засобів. На вантажних автомобілях призначених для перевезення особового складу, тент і дуги, що його підтримують, демонтують. Вони зовсім не захищають від куль, а й заважають стріляти у відповідь. Знімають або опускають на капот вітрове скло, щоб уникнути ураження водія осколками. Бокові двері також знімають, щоб запобігти заклинюванню дверей та прискорити вихід з машини. Можуть також використовуватись металеві листи.

На передньому бампері автомобіля спорудить з підручних засобів невеликий таран, щоб збити “легкі” барикади (рисунок 3).

Перебуваючи у вантажній машині, особовий склад слід розташовувати на центральних лавках обличчям до бортів і в тил машини з підготовленою зброєю до бою. Особовий склад повинен бути готовий в будь який час відкрити вогонь, кинути димові гранати і максимально швидко залишити машину. В машині не розташовувати більше 15 осіб.

Задній борт встановлюють у горизонтальне положення, щоб полегшити спішування особового складу, і прибирають ремінь безпеки дивись рисунок 3. На передньому бампері закріплюють імпровізований різак, щоб уникнути тілесних ушкоджень особового складу від натягнутого поперек дороги дроту.

Штиркові антени вигинають і закріплюють так, щоб запобігти їхньому зачепленню за високо натягнуту розтяжку. На дно кабіни водія та вантажного відділення, а також уздовж бортів кузова і на крила поряд з двигуном укладають мішки з піском.

Рисунок 3 – приклади підвищення живучості вантажних автомобілів та захисту особового складу на початку Антитерористичної операції на сході України в 2014 році.

В автомобілях та бойових машинах повинен бути спеціальний комплект (спорядження, буксирні троси, ланцюги, міношукачі тощо), для знищення перешкод и ремонту техніки.

На рисунку 4 та 5 зображено варіанти застосування озброєння під час проведення ООС (АТО), які давали змогу створити легку маневрену одиницю, яка поєднує мобільність, швидкість та якомога більш потужну вогневу міць. Для підвищення живучості техніки та захисту особового складу на легкові автомобілі приварюють металеві листи з щілинами для огляду.

Рисунок 4 – автомобіль УАЗ 452 з кулеметом ДШК (зона АТО, 2014 рік).

Рисунок 5 – варіанти підвищення живучості та мобільності техніки УАЗ 452 з АГС (зона АТО, 2014 рік).

При улаштуванні засідок на колони техніки підрозділів противник застосовував протитанкові гранатомети РПГ – 7 В та РПГ – 18 для ураження броньованої техніки. Також при використанні стрілецької зброї по особовому складу, який спішився використовується рикошетний вогонь. Противник стріляв в землю або асфальт під днище транспортерів, внаслідок чого кулі рикошетом відбиваються від поверхні та днища техніки та попадають в нижні кінцівки особового складу.

Виходячи з цього, як варіант протирикошетного вогню спереду та позаду по вісі коліс приварюються ланцюги, які перешкоджають попаданню куль в особовий склад. Також дана модифікація служить, як засіб виявлення протипіхотних мін на розтяжках та гранат-пасток дивись рисунок 6.

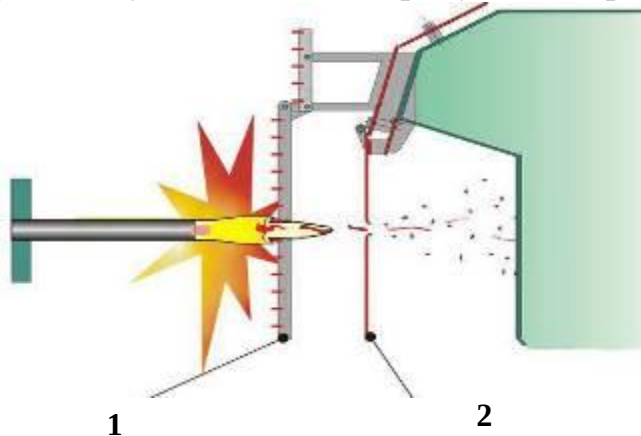
Рисунок 6 – приклад захисту від рикошетного вогню в районі ООС (раніше АТО).

Для захисту бронетехніки від пострілів гранатометів можуть використовувались ящики з піском, мішки з піском або землею та металеві конструкції з сіткою, встановлюються протикумулятивні екрани. (рисунок 7).

Рисунок 7 – підвищення живучості броньованої техніки в районі ООС (раніше АТО).

Такі засоби захисту при попаданні в них пострілів РПГ детонують підрильник пострілу раніше ніж він мав вибухнути внаслідок чого кумулятивний струмінь формується раніше потрібного часу та наносить менший вплив техніці або ж внаслідок рикошету відходить в сторону дивись рисунок 8 – 10.

Умовні позначки:

1 – решітковий екран; 2 – броньований екран.

Рисунок 8 – принцип дії протикумулятивного екрану.

Рисунок 9 – бронетранспортер БТР-3Е та БТР-4Е з протикумулятивним екраном в районі ООС (раніше АТО).

а.

б.

Умовні позначки:

- а – танк Т64 обладнаний протикумулятивними екранами;
- б – БМП2 обладнана протикумулятивним екраном.

Рисунок 10 – гусенична техніка обладнана додатковим захистом проти кумулятивного струменю в районі ООС (раніше АТО).

Якщо є можливість, попереду колони рухається бойова машина (далі – БМ) (танк) зі спеціальним тралом, який підриває міни натискної дії.

1.5. Підготовка особового складу

Весь особовий склад, який перебуває в колоні, повинен буди навчений контрзасадним діям та отримувати додатковий інструктаж перед кожним виходом. Командир повинен чітко розуміти, що повинні робити його підлеглі при потраплянні в засідку.

Зазвичай колона продовжує прорив крізь вогонь противника, намагаючись вирватись з зони ураження. Часто колона приймає бій (іноді вимушено) та намагається знищити засаду своїми силами та викликаним підкріпленням, рідше відступає. В більшості випадків це трапляється, коли під вогонь потрапляє головна частина колони або головний дозор.

Якщо в складі колони знаходиться особливо важливий вантаж або VIP персон, командир вживає заходи до прориву або відходу. Незважаючи на прагнення вийти із зони ураження, колона може вимушено зупинитись. Тому при плануванні прориву аварійний план передбачає вірогідність нав'язування позиційного бою. Крім того, знищення противника завжди є бажаним результатом. Якщо противник під час нападу постійно буде зустрічати жорстку відсіч, це не тільки зменшить його сили, а й переконає його в тому, що завжди на дії із засідки неминуче буде отримувати потужну відповідь. Тому командир планує декілька варіантів розвитку ситуації та доводить їх до особового складу необхідну інформацію.

Навчання особового складу контрзасадним діям повинно проходити постійно. Недостатня підготовленість підрозділу, який потрапив в добре організовану засідку, можуть стати підставою повного знищення особового складу. Під час підготовки військовослужбовців, важливо, щоб солдати та офіцери могли діяти розумно та швидко навіть без свого командира в умовах с

раптового та швидкоплинного бою. Також важливо відпрацьовувати навички сумісних дій між різними підрозділами, задіяними під час пересування колони.

1.6. Підрозділ швидкого реагування (мобільний резерв)

Під час пересування колони бажано виділяти підрозділ швидкого реагування (мобільний резерв), який буде знаходитись в базовому таборі, в готовності до негайно прийти на допомогу колоні, яка потрапила в засідку. Для цього підрозділу важливе знання місцевості, особливо яка прилегла до маршруту руху колони. Важливою умовою ефективного введення в дію мобільного резерву є його готовність до дій в найкоротші терміни.

Найкращім рішенням для супроводження колон є бойові гелікоптери. Вони не тільки проводять розвідку попереду колони та з боків дороги, але в будь-який момент можуть завдати удар по групі противника яка знаходиться в засідці.

Необхідно постійно підтримувати взаємодію з іншими підрозділами задіяними під час супроводження колони. Найважливішою умовою ефективної та оперативної взаємодії є попереднє узгодження дій та якості зв'язку (рисунок 11).

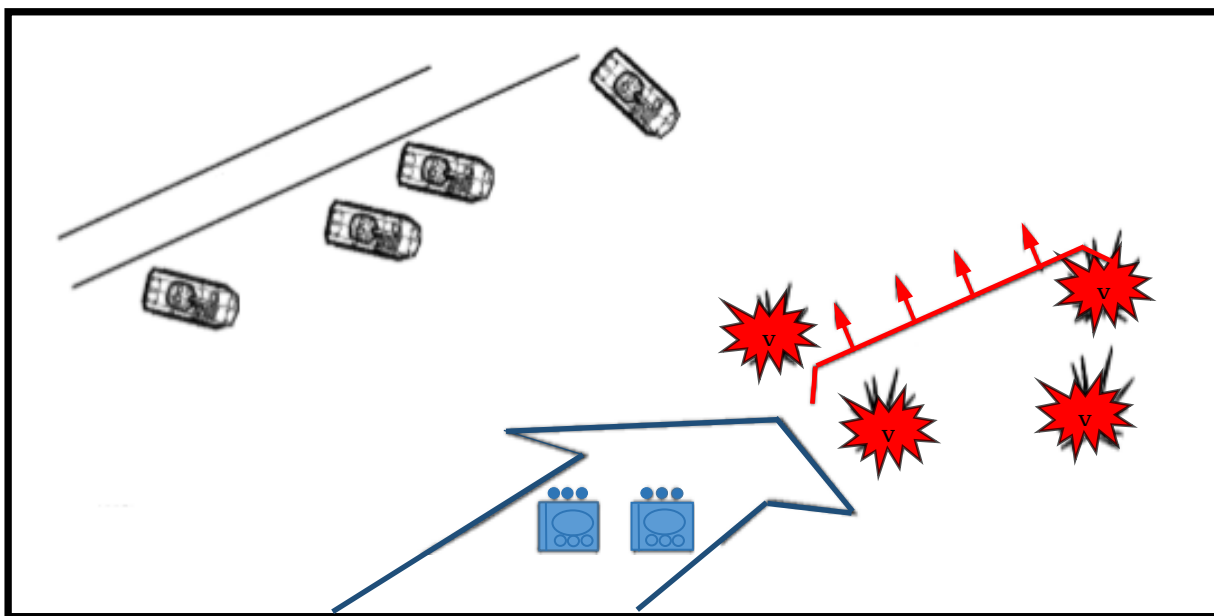

Рисунок 11 – прибуття підрозділу швидкого реагування.

1.7. Похідне шикування

Для підсилення вогневої потужності колони в її склад включають бронетехніку. Бойовий та чисельний склад похідної охорони залежить від розмірів колони, а також від наявних сил та засобів.

Загальне типове шикування колони складається:

- головний дозор;
- основна група транспортних машин;
- група охорони;

ударна група;
вертольоти супроводження;
тиловий дозор;
артилерійські підрозділи.

1.7.1. Головний дозор

Ця група рухається попереду основної колони та веде розвідку місцевості. В її склад входять сапери, оснащені засобами пошуку та розмінування, крім цього залучаються досвідчені спостерігачі із засобами спостереження. Дальність висування головного дозору складає від одного до декількох кілометрів, в залежності від обстановки та визначеного завдання. Під час руху дозор повинен змінювати дистанцію відділення для введення противника в оману відносно часу підходу основної колони.

1.7.2. Основна група транспортних машин

Для зниження втрат між машинами в колоні необхідно підтримувати велику дистанцію. В результаті противнику для охоплення всієї основної частини більша кількість особового складу. Також це викликає труднощі по'вязані з розтягуванням його сил, що значно знизить щільність вогню та ускладнить управління. Крім цього при дотриманні дистанції близько 100 метрів покращується огляд. Під час руху обгін колони заборонений, для цього на транспортних засобах позаду встановлюють відповідні покажчики.

1.7.3. Група охорони

В склад групи охорони входить бронетехніка та особовий склад. Бронетехніка розташовується в голові колони та в хвості, а також рівномірно розподіляється між транспортними машинами. Під час руху навідники та кулеметники повинні мати заряджені гармати та кулемети та бути готовими до їх терміновому застосуванню, стволи направляють у бік вірогідного нападу противника.

1.7.4. Ударна група

Зазвичай ця група складається з підрозділів спеціального призначення або розвідниками. Вона пересувається паралельно маршруту руху колони з випередженням. Задача ударної групи – прочісування місцевості в місцях найбільш вірогідного розташування засідок.

Пересувається ударна група пішки, але слід враховувати різницю в швидкості руху. Часто такі групи перекидають вертольотами від одної потенційно небезпечної ділянки до іншої. Час на проведення розвідувальних заходів необхідно прораховувати заздалегідь та включати його до загального графіку руху колони (конвою).

1.7.5. Вертольоти супроводження

Супроводження колон вертольотами дає велику перевагу в боротьбі із засадними групами. Вони здійснюють розвідку та при виявленні наносять удар по засаді противника.

1.7.6. Тиловий дозор

Завданням тилового дозору є заподіяти удару в тил колони. При потраплянні основної групи під обстріл тиловий дозор повинен швидко зорієнтуватись та по команді старшого колони або самостійно, здійснити обхідний маневр та нанести удар у фланг засади.

1.7.7. Артилерійські підрозділи

Артилерійські підрозділи це ефективна допомога при боротьбі із засідками противника. Найважливішими умовами для цього є попереднє пристрілювання найбільш вірогідних місць організації засідки, надійний зв'язок, налагоджена координація дій та ефективна робота коректувальника.

1.7.8. Заходи, які проводяться безпосередньо перед висуванням

Безпосередньо перед висуванням командир дає уточнює розташування в колоні, визначає дистанцію та сектори відповідальності, доводить до особового складу останні зміни. Крім цього перевіряється зброя та засоби зв'язку.

Визначається розміщення особового складу на БМ. Якщо особовий склад буде знаходитись під бронею, то при потраплянні кумулятивного заряду або підриві на міні, для виходу вибухової хвилі та пом'якшення наслідків підриву, люки залишають відкритими.

УВАГА! Треба пам'ятати, що при знаходженні всередині бронетехніки особовий склад захищений від ураження стрілецької зброї та осколків, але це робить їх уразливими при підриві на мінах або пострілі гранатомету. Крім того знаходження всередині обмежує панорамний огляд та затримуватиме розгортання в оборонні порядки. Особовий склад, який знаходиться на броні вразливий для стрілецької зброї але вірогідність швидкого ураження на броні невелика.

1.8. Дії направлені на безпосереднє відбиття нападу

При потраплянні в засідку дії в цілому зазвичай типові. Однак вони залежать від деяких факторів. Перший – загальна стратегія колони: йти на прорив або вести бій на знищення засадної групи. Навіть якщо є необхідність прийняти бій та контратакувати противника, краще це зробити після маневру. Залишатись на місці, (зазвичай на несприятливій позиції) означає ризикувати.

Однак позиційний бій на місці зупинки може бути нав'язаний. Наприклад: блокування проїзду. По можливості водії транспортних засобів повинні намагатись вирватись з під обстрілу. Під час руху вони повинні точно їхати по колії від машини, яка їде попереду. Якщо машину пошкоджено, обидва водії повинні прибрати її з дороги, для подальшого руху інших транспортних засобів. Машина, яка не потрапила в зону ураження, не повинна виїжджати на край дороги, по причині можливого мінування місцевості.

При потраплянні в засідку, командир бере на себе управління обороною та викликає – мобільний резерв, гелікоптери підтримки, вогонь артилерії. Викликати гелікоптери та мобільний резерв необхідно навіть у випадку, якщо командир бачить, що може впоратись своїми силами. Для виклика підтримки він надає точні координати, інформацію про місце знаходження та приблизну чисельність та озброєння противника, а також стан колони та прийняті мірі. Командиру також необхідно оповістити всі підрозділами конвою. При цьому ці транспортні засоби конвою, які не потрапили в засідку, повинні зупинитись до отримання команди, а бойові частини (головний дозор та ударна група) повинні по команді або самостійно (по заздалегідь розробленому плану) прийняти обхідний маневр для удару у фланг засадної групи, залишивши прикриття для транспорту. Вихід в тил засадної групи є менш привабливим, так як відбувається відрив від основних сил та існує можливість потрапляння під вогонь контратакуючих підрозділів.

Під час потрапляння в засідку особовому складу необхідно вести щільний вогонь в напрямку позицій противника та поставити димову завісу. При цьому необхідно враховувати напрямок вітру. Особовий склад спішується та займає позиції для відбиття нападу. Під час зайняття позицій особовий склад не відходить від транспорту, по причині можливого мінування краю дороги. Також небезпечно займати позицію між колесами та гусениць транспортних засобів. Якщо позиції противника знаходяться на відстані менше 35 метрів, вони закидаються ручними гранатами. Відкривається вогонь з бойових машин.

Фронтальну атаку позицій противника використовують у виняткових випадках, коли нічого більше не залишається. По перше у противника зазвичай є позиційна перевага. По друге, висока вірогідність того, що місцевість між засідкою та дорогою замінована. Противник може застосувати міни направленої дії, що призведе до більших втрат. Тому головна задача особового складу, який знаходиться в зоні ураження- вижити та дочекатись підкріплення. Якщо виявити позиції противника не можливо, необхідно вести прицільний вогонь по місцях його вірогідного розташування. У випадку вдалого встановлення димової завіси, прицільно вести вогонь не вийде, але таке в такому положенні противник буде вимушений вести хаотичний вогонь.

Зазвичай противник влаштовує засідки в місцях де неможливо дати відсіч. Якщо колони будуть постійно уходити з під обстрілів, розвідувальні підрозділи не будуть проводити пошукові дії та знищувати диверсійно-розвідувальну групу (далі – ДРГ) противника, засідки не припиняться. При знищенні засадних груп бажано застосовувати переваги авіації та артилерії,

зберігаючи свій особовий склад. Але усі заходи можуть виявитись неефективними без розвідки та системи оповіщення.

1.9. Проведення малих колон

Малі колони складаються з 4-5 БМ (автомобільна охорона залежить від розмірів колони, а також наявних сил і засобів, іноді від цінності вантажу, який перевозиться, а також від активності та тактики проти), супроводжуваних бронетранспортерами, який йде попереду колони, та охороною чисельністю не менше взводу.

Попереду малої колони на зоровому видаленні висувається на БМ головний дозор, силами відділення з кулеметом і гранатометом. Головний дозор рухається кидками від укриття до укриття, спостерігаючи за місцевістю і намагаючись не затримувати і не зупиняти колону.

Тиловий дозор силами відділення рухається позаду колони головних сил на дальності, яка забезпечить підтримання їх вогнем.

Для розвідки закритих ділянок місцевості, мостів, вузьких проходів та інших небезпечних місць зі складу головного дозору висилається 1-2 піші дозорні групи по 2-3 військовослужбовця.

УВАГА! При цьому обов'язкова зупинка всієї колони (в цей час необхідно спішитись (крім чергових вогневих засобів) та виконати всі заходи щодо недопущення нападу на колону, яка зупинилась).

Основою ефективності контрзасадних дій є тренованість особового складу підрозділу, його готовність до активних дій навіть у разі неочікуваного нападу: ведення щільного вогню по позиціях засідки з усіх видів зброї, захист підрозділів, які вже понесли втрати, постановка димової завіси та атака позицій противника. Найбільш сильні вогневі засоби і найбільш навчений особовий склад повинен знаходитися в голові і хвості колони.

При попаданні в засідку кулеметники першими покидають машину і відразу відкривають вогонь, прикриваючи тих, хто спішується. У чотирьох кутах кузова розташовуються спостерігачі: двоє передніх ведуть спостереження за ходом руху і з боків, двоє ззаду контролюють тил. Крім стрілецької зброї, у них повинні бути димові гранати або шашки. Між двома передніми спостерігачами розташовується снайпер, який також оглядає місцевість у готовності негайно відкрити вогонь. Особовий склад розміщується на лавках, встановлених посередині кузова, і веде спостереження вліво і вправо у готовності вести вогонь.

При попаданні в засідку на транспортних засобах (автомобілях) спостерігачі тих машин, які опинилися в зоні ураження, повинні виставити димові завіси, кинувши в напрямку засідки димові гранати або шашки, а потім прикривати спішування особового складу вогнем. Після свого спішування, якщо є укриття, вони займають його, а якщо ні, то атакують разом з усіма засідку, прикриваючись димовою завісою.

Напад із засідки є раптовим і швидкоплинним. При цьому командний склад і засоби зв'язку виводяться з ладу першими пострілами, адже підрозділ знаходиться в попередньо пристріляній зоні ураження.

Танк, бойова машина піхоти (далі – БМП), бронетранспортер (далі – БТР) в малій автомобільній колоні ніколи не використовується в командирських цілях. Командир малої колони знаходиться тільки на відкритій машині посеред колони (противник знає, що в БТР зазвичай їздить командний склад, БТР (танк, БМП) з його великокаліберним кулеметом представляє для противника найбільшу небезпеку та у БТР (танк, БМП) знаходиться потужна радіостанція. При попаданні в засідку, якщо є радіостанція, командир колони (або той, хто залишився за нього) зобов'язаний сповістити вище командування про напад, повідомити про місцезнаходження противника, передбачуваний його склад і озброєння. Якщо радіостанцій кілька, вести переговори треба по одній із них, а інші будуть працювати тільки на прийом.

При русі слід уникати танків (БМП) всередині малої колони – підбитий танк (БМП) неможливо скинути з дороги.

Небезпечні ділянки (критичні) дороги, де ускладнено спішування і неможливо розгортання в атаку, долаються по одній машині (або по парі машин) у супроводі БТР (танк, БМП) і під його вогневим прикриттям. При цьому головна та хвостова частини колони має знаходитись в захищених природними укриттями місцях, під час спішування поставити димові завіси, виконати заходи щодо розмінування ділянки місцевості та бути в готовності атакувати передбачувані (імовірні) позиції засідок, утримуючи їх під прицілом всієї штатної зброї.

При підозрі проведення засідки незаконних збройних формувань (далі – НЗФ) вислати бокову похідну заставу силами відділення, якої діяти під вогневим прикриттям колони головних сил.

В разі виявлення головним дозором заваленої ділянки місцевості малої колоні слід якомога швидше, поки противник не встиг замінювати зворотну ділянку дорогу, “відкотитися” в початкове місце, де виконати заходи із маскуванню за природними об'єктами, або наявними штатними засобами. При неможливості зробити це негайно, здійснити спішування і зайняти оборону для ведення вогню у визначених секторах.

Під час руху необхідно зупинитися перед найбільш небезпечними місцями, де передбачаються позиції засідки. Вперед висилається розвідувальний дозор для огляду цієї ділянки. Час, який буде витрачено на такого роду зупинки, потрібно заздалегідь включити в графік руху.

Завал на дорозі – це ознака засідки. Він розтаскується тільки після “зачистки” навколишньої місцевості з виходом у фланг потенційним позиціях засідки.

Не розбирати завал руками – він майже завжди замінований. Великі камені і обвалені дерева відтягувати від завалу довгим тросом силою бронетехніки. Транспорту, який сховався під природними об'єктами не виїжджати на узбіччя, вона може бути також замінована.

Потрібно знати: у зоні бойових дій будь-яка спроба місцевого населення зупинити колону повинна розцінюватися як ознака засідки.

В разі потрапляння у засідку.

У перші хвилини засідки, (рисунок 12) підрозділ, понесе втрати від вогню противника і він буде намагатись змусити вас залишитися в зоні ураження. Зближуйтеся з ним або швидко покиньте зону ураження. Усі накази повинні бути гучними, простими і чіткими.

Бойові машини, що проскочили зону ураження – на максимальній швидкості вирватися з-під вогню. Особовому складу спішитися організувати фланговий удар по противнику. Встановити радіозв'язок з підтримуючими підрозділами (авіація, артилерія), частиною колони, яка потрапила у засідку і замиканням колони, для організації спільних дій.

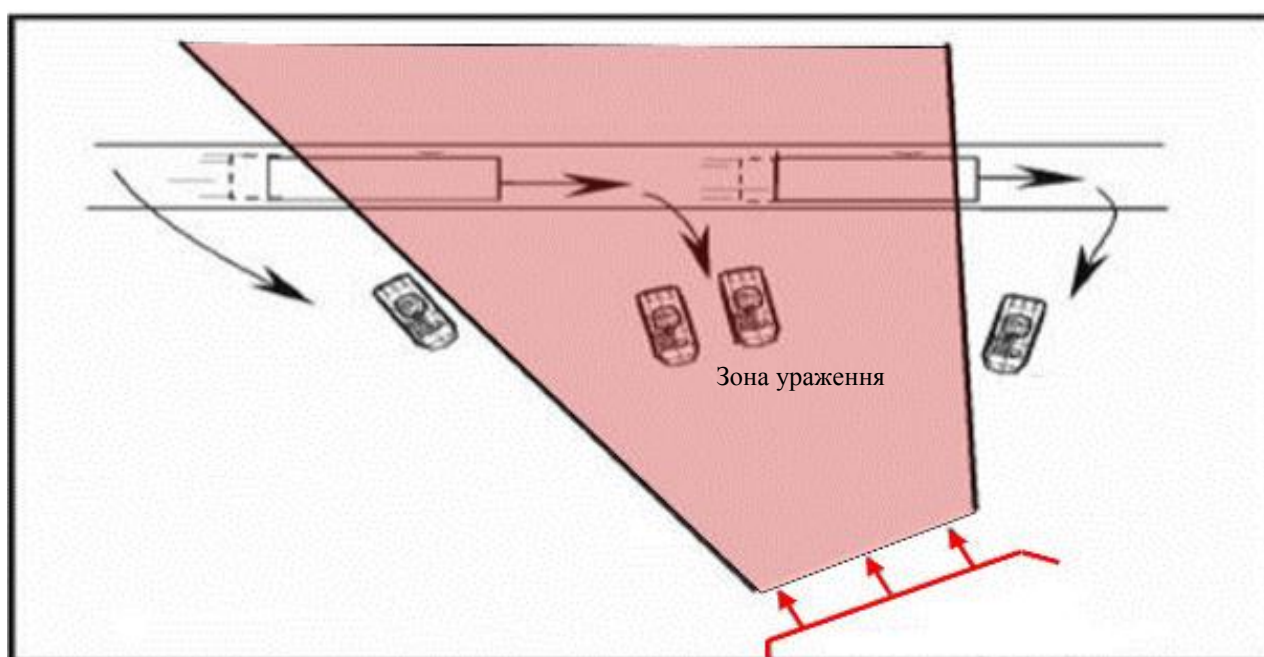

Рисунок 12 – потрапляння малої колони у засідку.

Машини, що не доїхали до зони ураження – розгорнути, особовому складу спішитись (крім навідників (навідників-операторів)), організувати фланговий удар по противнику та увійти у радіозв'язок.

Машини, що потрапили в зону ураження (підірвалися на фугасі, мінах тощо) і за своїм станом не здатні з неї вирватися, особовому складу по можливості кинути димові гранати і зайняти вогневі позиції за укриттям (підбита машина, кущ, група дерев тощо) та вести інтенсивний вогонь по противнику. Чергові вогневі засоби ведуть інтенсивний вогонь по противнику.

Якщо атака захлинулася, необхідно, просочитись крізь бойові порядки противника, атакувати його у фланг, або зайняти зручну позицію для оборони. Головне – вирватися із зони ураження.

2. ВЕДЕННЯ КОНТРЗАСАДНИХ ДІЙ В ПІШОМУ ПОРЯДКУ (ЗА ДОСВІДОМ ПРОВЕДЕННЯ ООС (раніше АТО))

Рух пішим маршем загальновійськові підрозділи здійснюють у дві колони по одному обабіч дороги. Дистанція між військовослужбовцями – 5 м, між відділеннями – 10 м. Якщо є велика ймовірність нападу із засідки, то підрозділ рухається у складі вогневих груп. Бойовий порядок вогневої групи будується кутом, аби ніхто нікому не перекривав сектор обстрілу.

2.1. Види засідок та протидія ним

Лінійна засідка – підрозділ розташовується з одного боку дороги на відстані приблизною довжини колони (рисунок 13).

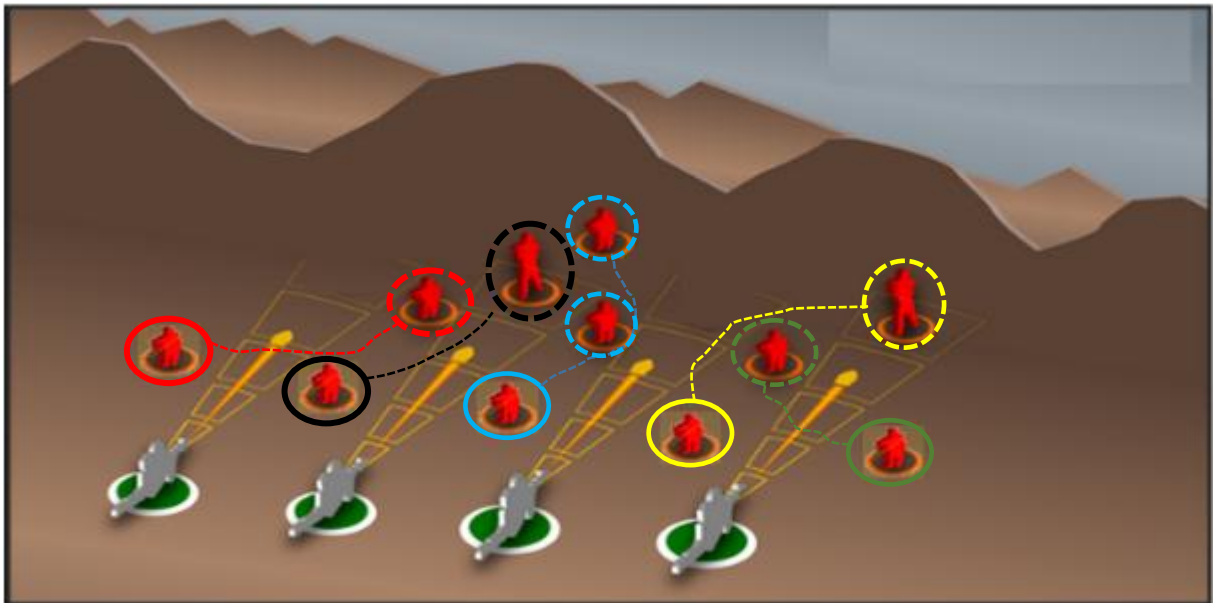

Рисунок 13 – лінійна засідка.

Переваги – лінійна засідка досить проста в організації та управлінні.

Недоліки – можливість використовувати протилежну сторону дороги в якості позиції для організації протидії, що перетворює зіткнення в затяжний і позиційний бій, який може зв'язати групу, яка знаходиться у засідці, вогнем до підходу підкріплення або авіаційної підтримки.

Протидія “лінійній” засідці”

Перед початком виконання бойового завдання командир доводить до свого підрозділу інформацію та заходи, які необхідно виконати в разі потрапляння у засідку.

Підрозділ має рухатися у формі “зігзагу”, це нагадує розтягнуту літеру “Z”.

Наприклад:

Під час патрулювання відведеної площі підрозділ потрапляє у засідку.

Група, яка влаштувала засідку, немає змоги точно прицілитися і вона втрачає свої цінні секунди. В цей час червоний, синій та зелений стрільці починають синхронно відстрілюватися; після кількох черг червоний стрілець прискорено висувається через центр і засідає за чорним стрільцем-на такій відстані, щоб не підставлятися і ефективно вести вогонь. Зелений стрілець теж прискорено висувається назад, по дорозі плескаючи синього по плечі й даючи знати, що він останній, хто залишився, обходить навколо коричневого стрільця. Потім синій стрілець розвертається на 180 градусів, плескає коричневого і біжить до центру. Врешті, коричневий розвертається на 180 градусів, плескає чорного і теж біжить до центру. Всю послідовність можна повторювати поки команда не відійде від противника (НЗФ) на безпечну відстань.

Недоліки – цю техніку досить важко реалізувати в умовах лінійної засідки (в плані комунікацій, тому, що потрібно оперативно з'ясувати, хто має першим покинути свою позицію).

V-подібна засідка – підрозділ ділиться на дві частини (необов'язково рівні), які розташовуються по обидві боки доріг дивись рисунок 14.

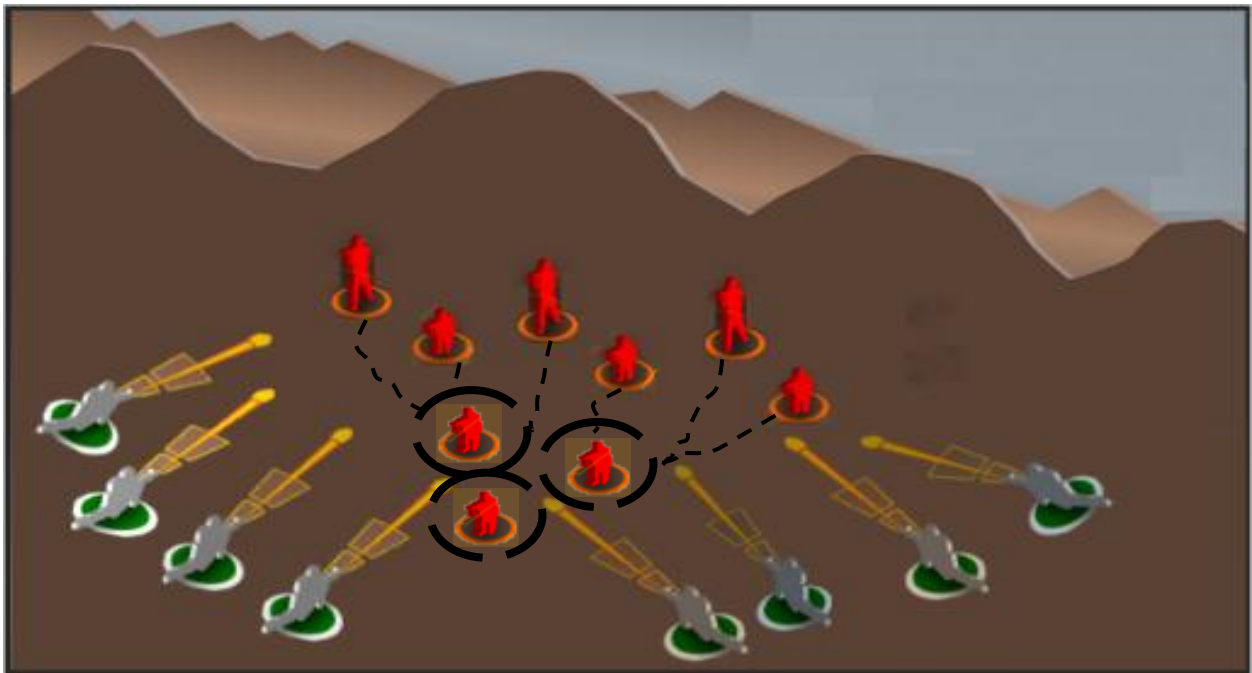

Рисунок 14 – V-подібна засідка.

Переваги:

підрозділ, опиняється під перехресним вогнем противника з двох протилежних напрямків і не має можливості організувати ефективний опір;

при організації V-подібної засідки вогонь спочатку відкривається з одного боку, а після того, як підрозділ перегрупується і “покаже спину” другій групі – з протилежного з використанням безшумної зброї.

Недоліки:

організація V-подібної засідки на рівнинній місцевості негативна тим, що дві частини групи, які знаходиться у засідці змушені будуть стріляти у

напрямку один одного. Тому така засідка здійснюється, коли обидві частини групи перебувають на панівних висотах, а протилежна сторона – знизу;

для V-подібної засідки потрібно набагато більше особового складу, що далеко не завжди можливо в умовах невеликого диверсійного підрозділу;

при організації V-подібної засідки ускладнено управління групами, які знаходяться у засідці і координацією спільних дій, в тому числі відхід з позицій.

Протидія V-подібним засідкам – необхідно прорвати центр засідки за допомогою швидкості, масованого вогню, агресії, фактору несподіванки і в такий спосіб виграти бій.

Все, що потрібно аби це зробити – тільки рухатися вперед (не зупинятись), постійно стріляючи.

L – подібна засідка організовується на повороті дороги з обмеженими можливостями для маневру (рисунок 15). При цьому основна частина підрозділу розташовується лінійно, із зовнішнього боку повороту. Друга частина розташовується прямо по ходу руху колони і зустрічає протилежну сторону вогнем в лоб.

Переваги такого типу засади також полягають у використанні перехресного вогню.

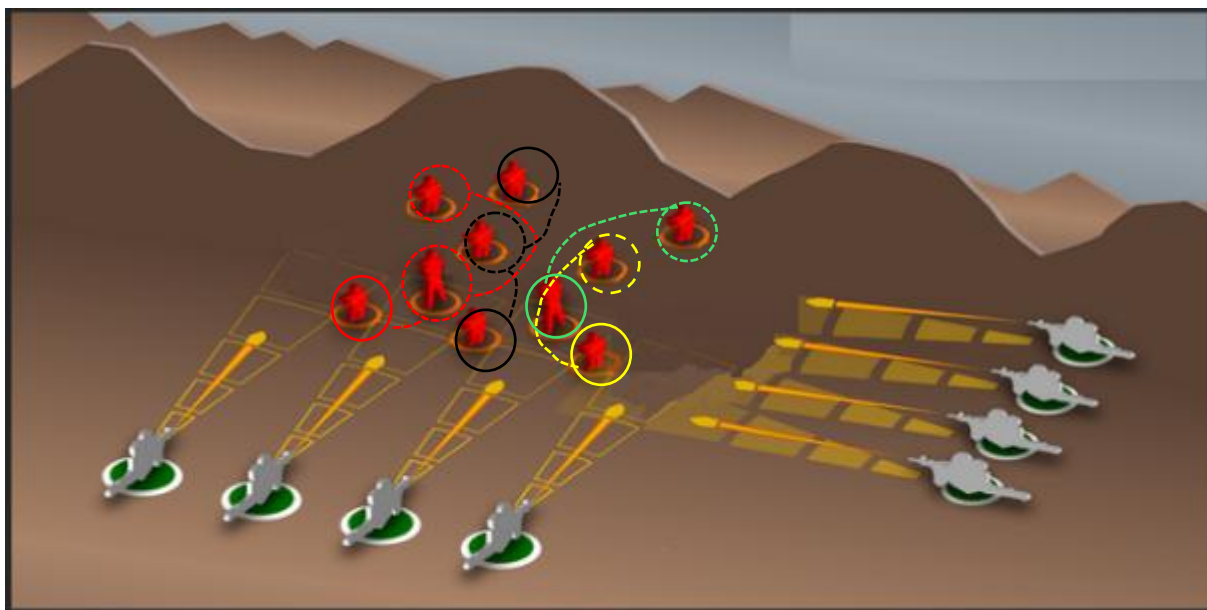

Рисунок 15 – L-подібна засідка.

Найліпший шлях відступу в цьому випадку – рух під кутом 45 градусів вліво.

В будь-якому випадку ведучий стрілець має побігти назад, плеснути по плечі першого і засісти позаду. Перший стрілець вистрілює боєприпаси, які залишилися у магазині, біжить через центр, плескає другого по плечу і залягає за ним. Дії слід повторювати поки підрозділ не вийде із зони контакту.

Точкова засідка являє собою зосередження вогню на малій ділянці дивись рисунок 16. Зазвичай організовується невеликим підрозділом проти

малочисельної і компактної рухомої групи. Точкова засідка часто застосовується проти дозорів і груп бойової охорони.

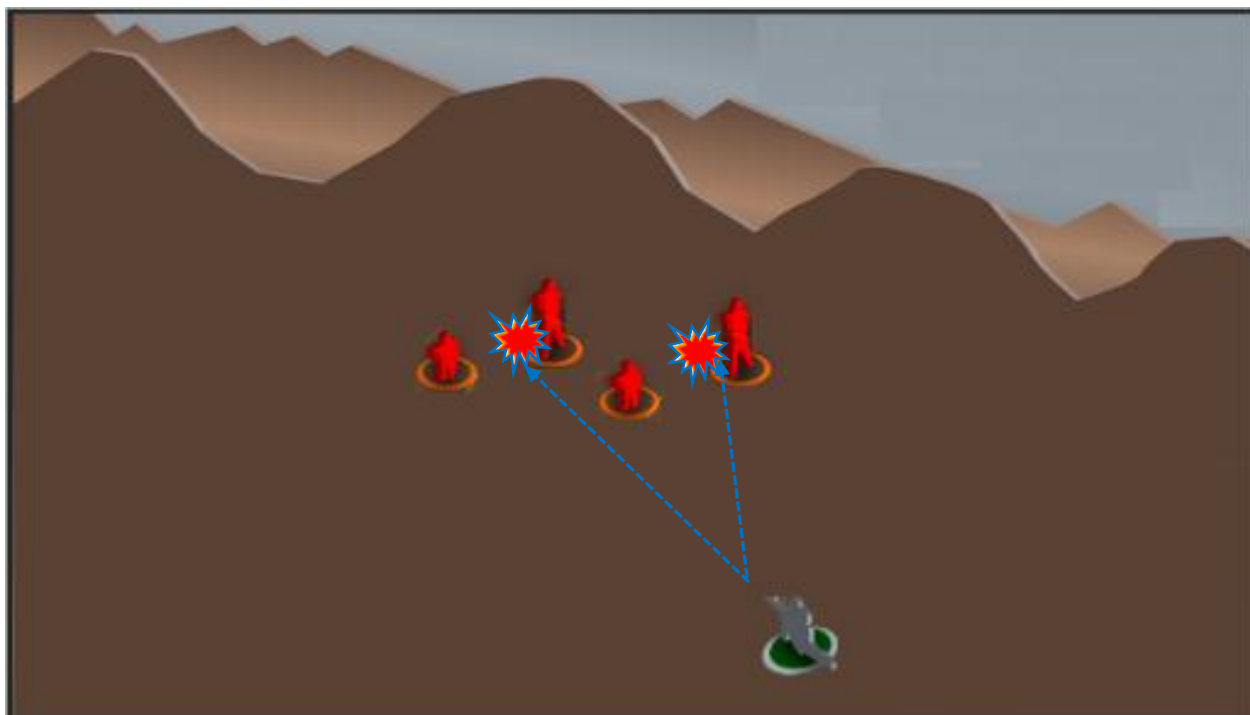

Рисунок 16 – точкова засідка.

Переваги: непомітність дій, висока маневреність, легкість створення одночасного вогневого ураження.

Недоліки: недопустимість ведення затяжного бою з метою недопущення обходу групи, яка знаходиться в засідці з флангів і її знищення.

2.2. Порядок дій особового складу незалежно від виду пересування

Кожен офіцер, сержант і солдат повинен знати дії у двох ситуаціях незалежно від виду пересування.

Ближня засідка (з відстані кидка гранати – до 35 м).

Коли підрозділ потрапляє в ближню засідку дивись рисунок 17, реакція військовослужбовця на дії у відповідь залежить від потрапляння в зону ураження. Військовослужбовці повинні бути навчені діям у зоні ураження та поза нею.

Якщо ви знаходитесь в зоні ураження, необхідно відразу почати вести вогонь у відповідь, з максимальним темпом стрільби у напрямку засідки, знайти укриття, кинути осколкові та димові гранати в сторону противника та атакувати противника в напрямку засідки. Швидкість та рішучість – ключові фактори виживання.

Якщо ви не потрапили в зону ураження, необхідно виконувати роль підтримки. Ідентифікуйте та вступайте в бій з противником настільки швидко, наскільки можливо. Коли атакуюча група в зоні ураження починає просування, переміщуйтесь або припиняйте вогонь, щоб не уразити своїх.

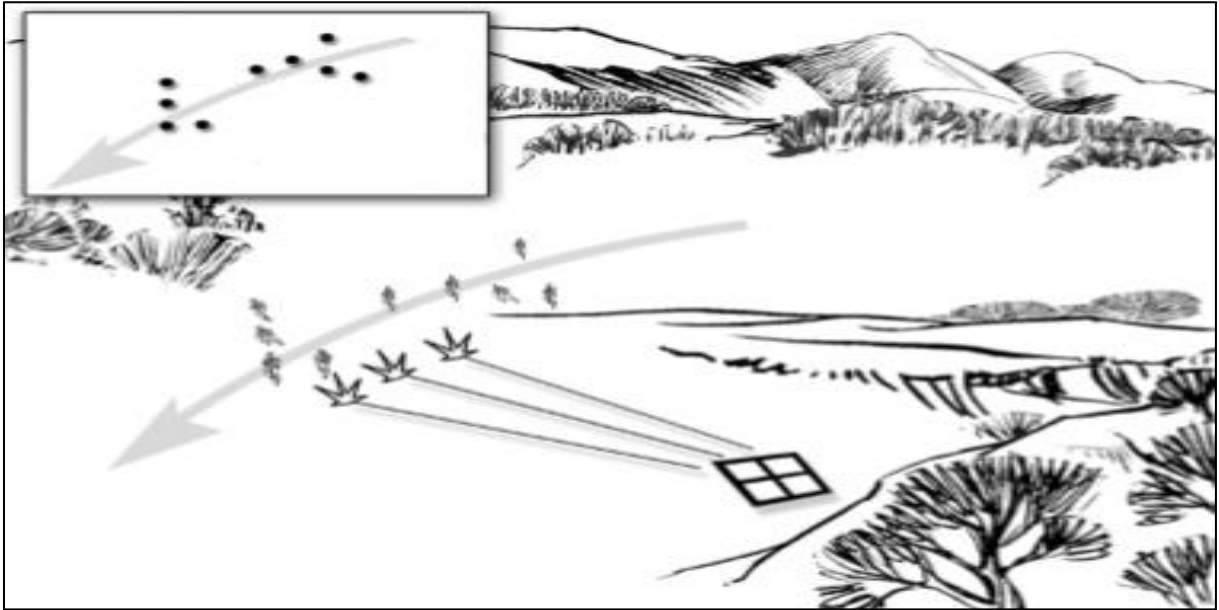

Рисунок 17 – потрапляння підрозділу в ближню засідку.

Дії особового складу при потраплянні у ближню засідку.

При потраплянні у ближню засідку дивись рисунок 18
військовослужбовці, повинні діяти наступним чином:

а) група, яка потрапила в зону ураження повинні виконувати одну із наступних дій:

якщо немає укриття, без наказу або сигналу, миттєво завдають вогонь у відповідь, атакують противника в напрямку засідки;

якщо укриття є, без наказу або сигналу, зайняти його, та миттєво закидають противника димовими гранатами;

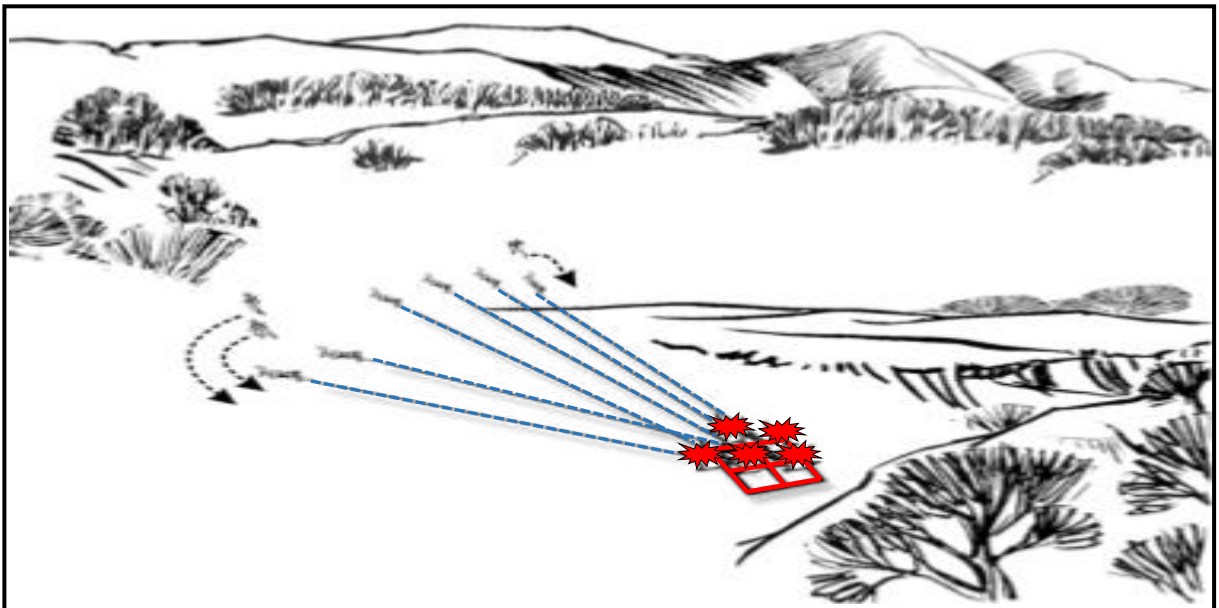

Рисунок 18 – особовий склад, який потрапив в зону ураження, миттєво завдає вогонь у відповідь.

б) далі група, яка знаходяться в зону ураження завдають вогонь у відповідь та просувається у напрямку засідки;

в) група, яка не потрапила в зону ураження ідентифікують позицію засідки, ведуть вогонь з максимальним темпом стрільби у напрямку засідки, а далі переносять вогонь підтримуючи атакуючу групу;

г) атакуюча група знищує противника дивись рисунок 19.

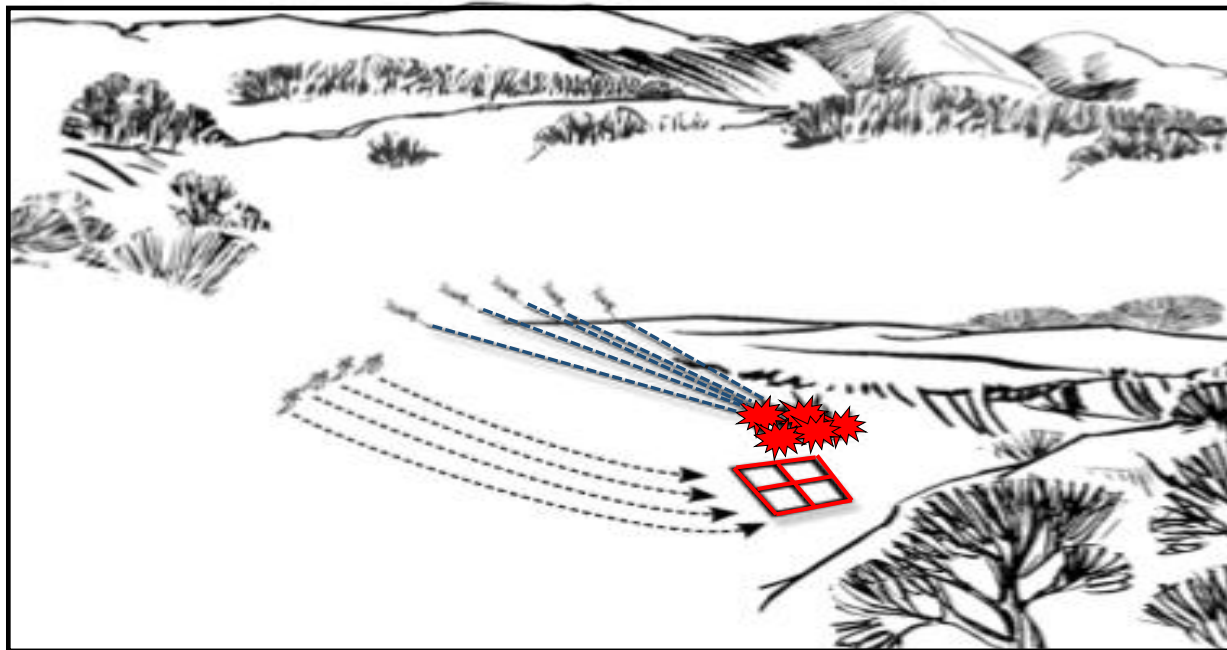

Рисунок 19 – знищення противника.

Дальня засідка – противник відкрив вогонь із відстані, що перевищує дистанцію 35 м.

Якщо противник відкрив вогонь з відстані, яка перевищує дистанцію 35 метрів і частина підрозділу попала в зону поразки, займає позиції в залежності від характеру місцевості, ставить димову завісу та завдає вогонь у відповідь в напрямку засідки. Частина підрозділу, яка не потрапила в зону ураження, атакує позицію засідки з флангу або з тилу вогнем і маневром.

Якщо в засідку потрапив весь підрозділ, він повинен атакувати позицію засідки прикриваючись димовими гранатами.

Дії особового складу при потраплянні у “дальню засідку”.

При потраплянні у “дальню засідку” дивись рисунок 20, військовослужбовці, повинні діяти наступним чином:

а) група, які потрапили в зону ураження повинні миттєво відкрити вогонь у відповідь, знайти укриття, та продовжити щільний вогонь у напрямку позицій засідки противника виводячи з ладу його ключові вогневі точки, створюючи безладу серед особового складу для повного зриву атаки;

б) група, яка не потрапила в зону ураження, пересувається використовуючи місцевість та приховано заходить у фланг з метою атаки позиції противника дивись рисунок 21;

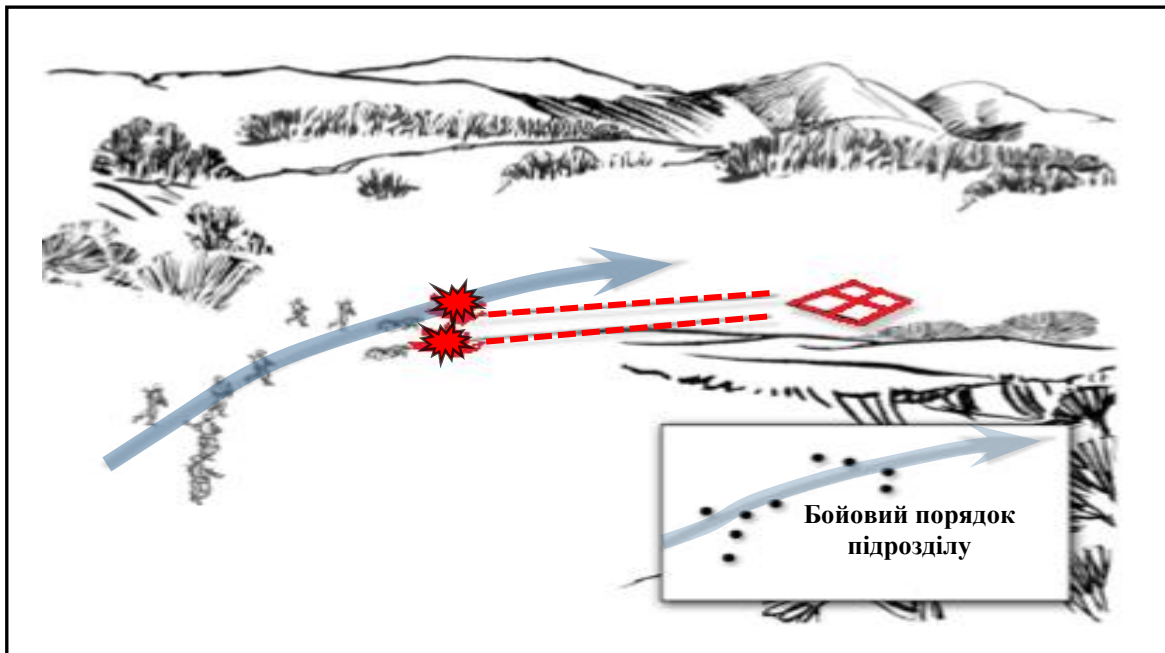

Рисунок 20 – підрозділ потрапляє в “дальню засідку”.

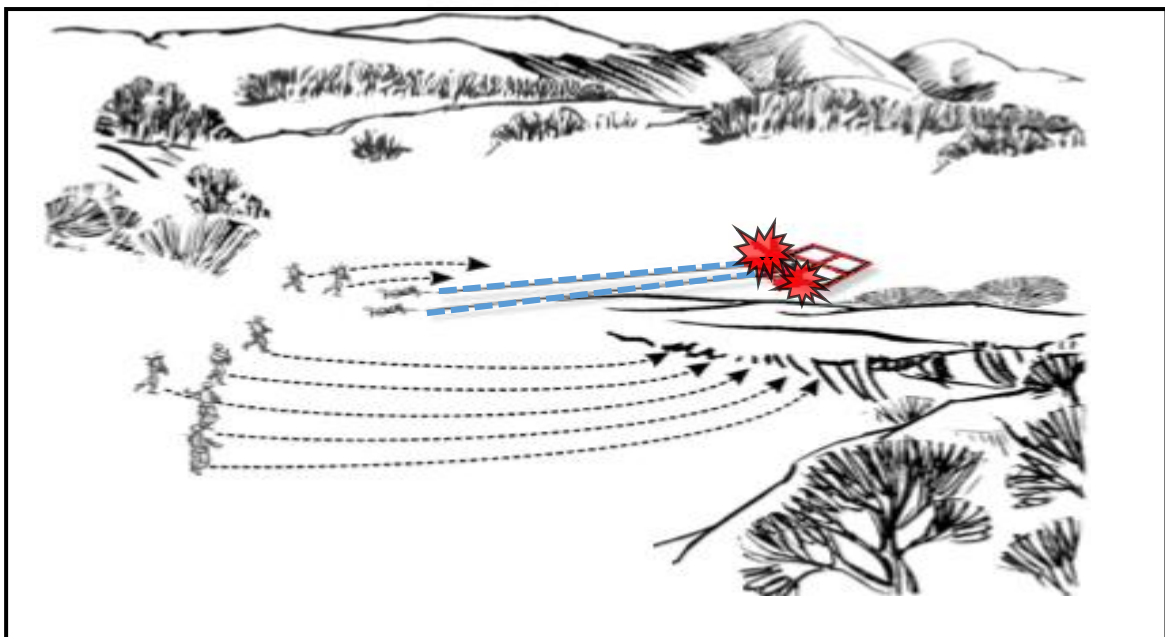

Рисунок 21 – вогонь у відповідь та атака з флангу.

в) командир підрозділу або передовий дозорний викликає вогонь артилерії або авіації, якщо це можливо дивись рисунок 22;

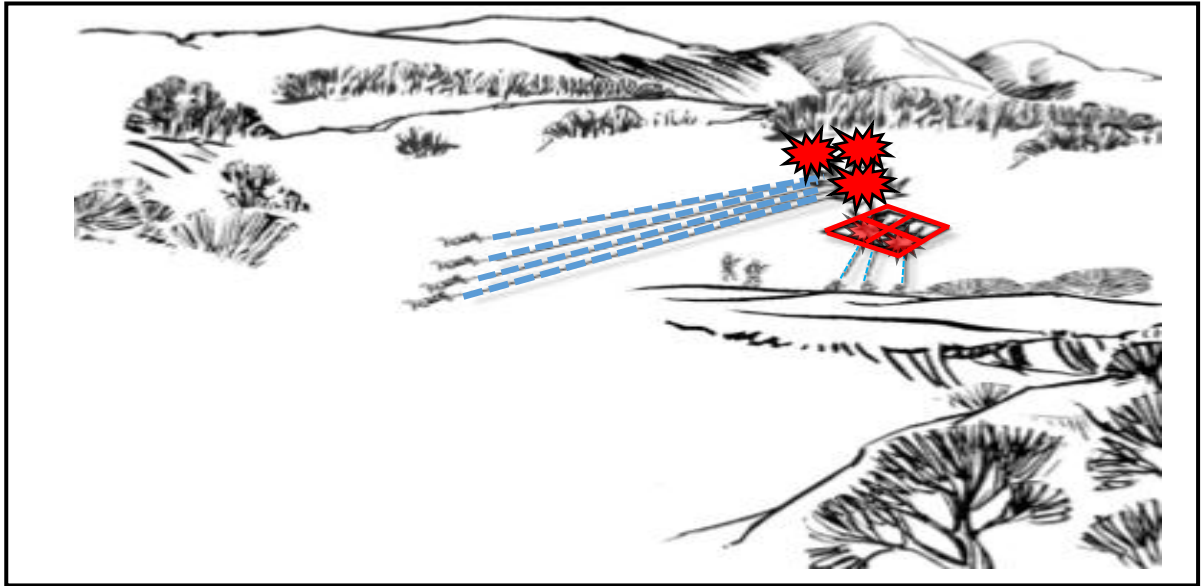

Рисунок 22 – вогонь у відповідь та атака з флангу.

- г) група, яка не потрапила в зону ураження ідентифікують позицію засідки, ведуть вогонь з максимальним темпом стрільби у напрямку засідки, а далі переносять вогонь підтримуючи атакуючу групу;
- д) атакуюча група знищує позицію противника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України, частина III (взвод, відділення, екіпаж), затверджений наказом командувача Сухопутних військ Збройних Сил України №238 від 25 травня 2016 року.

2. Методичний посібник “Безпека бою”. Львів. Національна академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. 2016.

3. Методичний посібник “Бойове застосування вогневих підрозділів”. Одеса. Академія Сухопутних військ. 2015.

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

